

„Parlamento studijų“ 20-mečio sukaktį minint

Šie metai žurnalui „Parlamento studijos“ yra jubiliejiniai, nes lygiai prieš 20 metų pradėjo eiti žurnalas, kurį inicijavo Lietuvos Respublikos Seimas, pasigedęs nuoseklių politikos, sociologijos, komunikacijos, parlamentarizmo Lietuvos istorijoje studijų, ryšių su mokslininkais. Taip atsirado 2004 m. gegužės 14 d. pasirašytas sprendimas dėl mokslo darbų žurnalo „Parlamento studijos“ įsteigimo tarp Lietuvių kalbos instituto, Lietuvos istorijos instituto, Teisės universiteto (dabar Mykolo Romerio teisės universitetas), Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos ir Vilniaus pedagoginio universiteto (dabar Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademija), patvirtinta redakcijos kolegija. Leidėja paskirta Nacionalinė biblioteka. 2004–2013 m. išleista 15 numerių, kuriuose dominavo istorija (40 straipsnių), politika (19), teisė (16), kalba (14). 2007–2009 m. žurnalą ėmėsi leisti LR Seimo kanceliarija, tačiau leidybai sustojus visos leidybos teisės grąžintos Lietuvos nacionalinei Martyno Mažvydo bibliotekai, nuo 2004 m. vykdžiusiai ir parlamentinės bibliotekos funkcijas, ir tai leido toliau kurti ir plėtoti nepriklausomą tekstų vertinimo tradiciją. Taip numatytos pamatinės esamos ir būsimųjų mokslo žurnalo redakcijos kolegijų veiklos atramos Nacionalinėje bibliotekoje.

2024 m. spalio 18 d. Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinės direktorės Aušrinės Žilinskienės įsakymu patvirtintas mokslo žurnalo „Parlamento studijos“ redakcijos kolegijos darbo reglamentas, atnaujinta redakcijos kolegijos sudėtis su daugiau nepriklausomų narių iš užsienio mokslo centrų, kuri efektyviai tęstų leidybos darbus ir 2025 m. atkurtų leidinio periodiškumą (du numeriai per metus). Žurnalą patikėta rengti Nacionalinės bibliotekos Strateginio prognozavimo skyriaus (vadovas prof. dr. Luras Bielinis) darbuotojams: vyriausioju redaktoriumi paskirtas prof. habil. dr. Alfonsas Eidintas, o atsakinguoju sekretoriumi – Gediminas Kašėta, kurie kreiptų autorius į mokslinį dialogą dėl mūsų visuomenės ir valstybės – Lietuvos Respublikos – dabarties ir ateities.

Atnaujinta žurnalo redakcijos kolegija tikisi ir toliau tęsti bendradarbiavimą su ankstesnio periodo kolegijos nariais, kviečia rašyti straipsnius į naujus žurnalo numerius. Laikas parodys, ar žurnalas bus vertas įtraukti į žinomų duomenų bazių gretą, tačiau esame įpareigoti stengtis, kad taip įvyktų. Žurnalo elektronine (o atsiradus galimybei ir fizine) leidyba rūpinsis Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, savo leidybine veikla padedantis įgyvendinti bibliotekos misiją būti Lietuvos žinių erdve, kuriančia vertę visuomenei.

„Parlamento studijų“ kaip mokslo leidinio istorinės raidos ir leidybos momentai jau aprašyti¹, tad kartoti čia jų nėra reikalo. Norisi tik pagarbiai padėkoti visiems straipsnių autoriams, redaktoriams, ypač Reginai Varnienei-Janssen, Andriui Vaišniui, Aivui Ragauskui, Dariui Žiemeliui ir daugeliui kitų, ilgus metus ieškojusiems šio mokslo žurnalo veido ir vietos Lietuvos mokslinėje periodikoje, tobulinusiems jį ne tik tematikos, bet ir modernių technologijų bei jo straipsnių pasiekiamumo srityse. Kurį laiką žurnalo prioritetas buvo parlamentarizmo tyrinėjimai, o laikotarpis ėmė diktuoti gerokai platesnį šio termino

¹ Šuminas, Andrius. Parlamentarizmo mokslinių tyrimų dešimtmetis: 2004–2013 m. „Parlamento studijų“ ir pasaulinių tendencijų apžvalga. *Parlamento studijos*, 16/2014, p. 5–15;

Varnienė-Janssen, Regina. Pasitinkant 30 numerį: telkiame visa tai, kas per Lietuvos valstybės raidą yra išbarstyta jos parlamentarizmo puslapiuose. *Parlamento studijos*, 30/2021, p. 5–15 ir kt.

supratimą kaip demokratijos plačiąją prasme tyrimus, kurie apimtų ne tik žmonių demokratiškai rinktos atstovybės veiklą, bet ir pastangas išlaikyti demokratijos principus visuomenėje ir valstybėje nuo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės laikų iki šiandien. Kaip tik dėl to žurnalo „Parlamento studijos“ sferos objektas papildytinas paantrašte „Demokratijos veika visuomenėje ir valstybėje“. Pasaulyje tebevyksta arši kova tarp demokratijos ir diktatūrų, tarp diktato ir pasirinkimų laisvės visose gyvenimo srityse ir tai yra ir bus svarbu ateityje. Globalaus pasaulio sąlygomis neapsiribosime vien tik Lietuvos istorijos ir mokslo pasiekimų įvairiose humanitarinės pakraipos šakose puslapiams, nes kova už demokratiją vyksta visame pasaulyje, visose srityse, reiškiniai nepaprastai susiję, jie veikia daugelį šalių, todėl publikuosime ir straipsnius anglų kalba, jeigu to reikalaus autoriaus interesai, ir ypač jeigu juos rašys užsienio autoriai ar žurnalo redakcijos kolegijos nariai, dirbantys užsienio mokslo įstaigose.

Svarbu ne tik išlaikyti senuosius žurnalo autorius, bet ir ieškoti naujų, ypač tarp jaunųjų mokslininkų, jeigu tik jų darbai atitinka mokslo periodiniam leidiniui keliamus reikalavimus. Autoriams buvo iškilusių pirmosios publikacijos parengimo dilemų, o naujų autorių atsirastų, jeigu jie nebus dėl vieno ar kito trūkumo atstumti nuo tekstų parengimo ir paskelbimo. Kodėl to nedaryti mūsų žurnalui, juk Nacionalinėje bibliotekoje renka medžiagą ir bando ją analizuoti jaunoji mokslininkų pamaina – bakalaurai, magistrantai, disertantai, kuriems norisi savo pasiekimus paskelbti, sulaukti patyrusių redakcinės kolegijos narių, recenzentų patarimų ir pastabų.

Tarpdisciplininiai ryšiai verčia plėsti žurnalo temų ratą, o naujų temų rubrikos turi pagelbėti išplėsti eventualių autorių gretas. Tarp **nuolatinių temų**, kurios vyraavo žurnale (istorija, teisė, vidaus politinės aktualijos, tarptautiniai santykiai, kalba ir švietimas, komunikacija, aukštosios technologijos), pasirodys ir **naujų** (teoriniai ir diskusiniai straipsniai, diktatūrinių valstybių sukeltų karų (Rusijos agresija Ukrainoje) ir konfliktų genezės ir taikos paieškų, demografijos ir migracijos klausimais, atsižvelgiant į pastaraisiais metais iškilusias naujas aktualijas (pvz., egzistenciniais Lietuvai demografijos, migracijos klausimais), nes gyvenime viskas yra susiję, sąveikauja – atrodytų, atskiros demografijos problemos, Lietuvos gyventojų skaičiaus mažėjimas kelia ir ekonomines problemas, sietinas su darbo rinka ir produktyvumu, finansais, socialine ir gyventojų daugumos bei etninių grupių sugyvenimo politika, jos reikmėmis, lemia ir tarptautinius santykius, kai staiga išauga tarptautinė migracija. Stiprinant darbo rinkos potencialo aspektą atsiranda reikmė skirti dėmesio demografinėi politikai, jos sąsajoms su kitų svarbių strateginių problemų sprendimu – technologinės pažangos, skaitmeninimo ir žaliojo kurso įtakomis, socialinių ekonominių transformacijų kryptimis, švietimo ir mokslo reformomis. Jau iš šio vienos šios didelės temos išskleisto pavyzdžio matome, kad atėjo laikas kompleksiskai kelti klausimus apie naujų piliečių integravimą daugiakultūriuose kontekstuose, emigracijos stabdymo siekius, paruošties sugrįžtantiems įdiegimą, išsaugant šalies nacionalinio tapatumo branduolį ir Lietuvos valstybės istorinį tęstinumą.

Visuomenei svarbios savivaldos ir Seimo rinkimų, jų rezultatų ir politinių partijų programų konkurencinės kovos problemos, tarp jų ir Seimo komitetų veiklos aktualijos, svarbiausių konferencijų ir forumų, pranešimų apžvalgos, mokslinės ir politikų polemikos bei diskusijos. Juk tai irgi demokratijos raidos objektas.

Aktualiais ateiviai laikome ir istorinės atminties puoselėjimą, svarbių laikotarpio ir praeities dokumentų publikavimą, demokratinę šalies raidą veikusių iškilų asmenų atsiminimų ir liudijimų apie kovą už laisvę ir demokratiją skelbimą, svarbių istorinių datų Lietuvos žmonėms ir valstybei pažymėjimą. Žurnalas bus atviras Seimo, Prezidentūros, Vyriausybės, parlamentinių politinių partijų programinių teiginių ir siekių publikacijoms ir polemikai aktualiais Lietuvos vidaus ir užsienio politikos klausimais.

Kviečiame – rašykite „Parlamento studijų“ žurnalui, tik taip jis bus gyvas, analizuojantis, reikalingas, rašykite kuo įvairiausiomis temomis, kurias diktuoja visuomenei ne tik moksliniai interesai, bet ir pats gyvenimas ir nelaukti, neretai vadintini net egzistenciniais, iššūkiai.

Alfonsas Eidintas,
vyriausiasis redaktorius